

господарства. Про це свідчать їх високі показники урожайності, стабільність валового збору сільськогосподарської продукції, значна питома вага у виробництві сировини для задоволення потреб переробних підприємств.

Література

1. Боровік Л.В. Методологічні аспекти побудови системи економічної безпеки формування інвестиційного потенціалу аграрного підприємства. *Міжнародний науково – практичний журнал «Фінансовий простір»*. 2020. № 3 (38). С. 94 – 100. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(39\).2020.215166](https://doi.org/10.18371/fp.3(39).2020.215166)
2. Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Мотивація створення спільних підприємств в умовах глобалізації економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 17, ч.1. с. 118 – 122.

Морозов І.Р. – здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Науковий керівник: Петрова О.О. – к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Сучасний стан розвитку підприємств аграрної сфери потребує зміни управлінської парадигми. Як відмічають вчені В.В. Россоха і Л.М. Щукін, «в процесі трансформації форм власності і механізмів господарювання відповідно формуються організаційно-управлінські і соціально-економічні відносини як у державних, змішаних і приватних структурах, так і між суб'єктами господарювання, змінюється технологія управління, основним завданням якої стає адаптація економічних суб'єктів до умов ринкового середовища» [1, с. 51].

Теоретико-методологічним, методичним та практичним аспектам управління аграрним сектором економіки присвятили свої праці П.Т. Саблук, М.Ф. Кропивко, М.Й. Малік, О.В. Крисальний, В.Я. Месель-Веселяк та ін. Результати наукових досліджень вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», а також досліджень інших наукових шкіл, серед яких виділяються наукові школи О.Д. Гудзинського, Й.С. Завадського, В.М. Нелепа та інших є базисом, на якому ґрунтуються сучасні погляди на організацію управління аграрною економікою за сучасних умов.

Слід зазначити, що у науковій літературі представлена достатня кількість варіантів визначень стратегічного управління, які акцентують увагу на тих чи інших аспектах цього складного управлінського процесу.

Як відмічає З.Є. Шершньова, «стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднуються цільовий, системний, ситуаційний та інтегральний підходи до діяльності підприємства, що дає змогу встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями (потенціалом) підприємства та приводити їх у відповідність за рахунок розробки та реалізації системи стратегій («стратегічного набору»» [4, с. 686].

Враховуючи аналіз окремих точок зору і накопичений досвід попередніх досліджень, є підстави вважати, що всі вони зводяться до одного із трьох підходів (або їх комбінацій), а саме: перший підхід, що акцентує увагу на параметрах зовнішнього оточення; другий підхід, що ґрунтується на визначенні довгострокових цілей організації та шляхів їхнього досягнення; третій підхід акцентує увагу на діяльність менеджерів з реалізації певної стратегії.

Основоположник ситуаційного підходу в соціологічній теорії організацій Джеймс Томпсон у своїй праці «Організації в дії» [5] аналізує діяльність складних організацій "як відкритих систем, що є непередбачувані, але в той же

час прагнуть до раціональності і, отже, мають потребу у визначеності і впевненості".

Організації розглядаються Томпсоном як такі, що прагнуть діяти раціонально, незважаючи на технологічні невизначеності та невизначеності в зовнішньому оточенні. Головна проблема сучасних організацій, на його думку, полягає в тому, як справлятися з цими невизначеностями. Іншими словами, організації чи, скоріше, їхні трудові колективи прагнуть бути розумними й дисциплінованими, незважаючи на обставини й події, що можуть заважати їм бути такими. Ці стандарти або норми раціональності, до яких вони прагнуть, потребують від організацій як внутрішньої координації, так і пристосування до зовнішніх умов. Тож забезпечення потрібної координації в самій організації та пристосування її до зовнішніх обставин, як стверджував Томпсон, є подвійним головним завданням вищого керівництва [2, с. 161].

Зрозуміло, що цей підхід характеризується своєю простотою та відносно нескладним методичним забезпеченням. Специфіка його використання припускає ситуацію, за якої внутрішні можливості організації залишаються поза сферою аналізу, хоча у багатьох випадках вони можуть успішно нейтралізувати загрози, що виходять із зовнішнього середовища.

Характеризуючи другий підхід, слід виходити з того, що як відмічають З.Є. Шершньова та С.В. Оборська, «стратегічне управління – багатоплановий, формально-поведінковий управлінський процес, який допомагає формулювати та виконувати ефективні стратегії, що сприяють балансуванню відносин між організацією, включаючи її окремі частини, та зовнішнім середовищем, а також досягненню встановлених цілей» [3, с. 378].

Зрештою, третій підхід акцентує увагу на діяльність менеджерів для здійснення стратегічного управління. Наприклад, на основі широких емпіричних досліджень Г. Мінцберг обґрунтував рольову теорію діяльності менеджера.

На підставі узагальнення теоретичних джерел стосовно різних підходів до стратегічного управління можна стверджувати, що саме їх комбінація дає змогу найбільш повно реалізувати можливості стратегічного управління розвитком аграрних підприємств.

Таким чином, за сучасних умов стратегічне управління розвитком аграрних підприємств доцільно розглядати як багатоплановий управлінський процес, який спрямований на формування та реалізацію стратегії розвитку підприємства, забезпечує способи, форми планування та методи здійснення управлінського впливу на об'єкт управління для досягнення поставлених стратегічних цілей.

Література

1. Організація управління аграрною економікою : монографія / [М. Ф. Кропивко, В. П. Немчук, В. В. Россоха та ін.] ; за ред. М. Ф. Кропивка. К. : ННЦ ІАЕ, 2008. 420 с.
2. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : [навч. посіб.] / Туленков М. В. К. : Каравела, 2007. 304 с.
3. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : навч. посіб. / З. Є. Шершньова, С. В. Оборська. К. : КНЕУ, 1999. 384 с.
4. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : [підручник – 2-ге вид., перероб. і допов.] / Шершньова З.Є. К. : КНЕУ, 2004. 699 с.
5. Thompson J. D. Organizations in Action / Thompson J. D. McGrawHill, 1967.